

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

17 декември 2020 година *

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 1, параграф 3 — Член 6, параграф 1 — Процедури за предаване между държави членки — Условия за изпълнение — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 47, втора алинея — Право на достъп до независим и безпристрастен съд — Системни или общи недостатъци — Понятие за издаващ съдебен орган — Вземане в предвид на събития, настъпили след издаването на съответната европейска заповед за арест — Задължение на изпълняващия съдебен орган да направи конкретна и точна преценка дали са налице сериозни и потвърдени основания да се счита, че заинтересованото лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на правото му на справедлив съдебен процес, ако бъде предадено“

По съединени дела C-354/20 PPU и C-412/20 PPU,

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) с актове от 31 юли и 3 септември 2020 г., постъпили в Съда на 31 юли и 3 септември 2020 г., в производствата по изпълнение на европейски заповеди за арест, издадени срещу

L (C-354/20 PPU),

P (C-412/20 PPU),

СЪДЪТ (голям състав),

в състав К. Lenaerts, председател, R. Silva de Lapuerta, заместник-председател, J.-C. Bonichot, M. Vilaras (докладчик), E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra и A. Kumin, председатели на състави, T. von Danwitz, D. Šváby, S. Rodin, K. Jürimäe, L. S. Rossi, I. Jarukaitis и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид исканията на Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) от 31 юли и 3 септември 2020 г. преюдициалните запитвания да бъдат разгледани по реда на спешното производство по член 107 от Процедурния правилник на Съда,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 12 октомври 2020 г.,

* Език на производството: нидерландски.

като има предвид становищата, представени:

- за L, от М. А. С. de Bruijn и Н. А. F. С. Tack, advocaten,
- за Р, от Т. Е. Korff и Т. Mustafazade, advocaten,
- за Openbaar Ministerie, от К. van der Schaft и С. L. E. McGivern,
- за нидерландското правителство, от М. К. Bulterman и J. Langer, в качеството на представители,
- за белгийското правителство (C-354/20 PPU), от М. Van Regemorter и М. Jacobs, в качеството на представители,
- за Ирландия, от J. Quaneу, в качеството на представител, подпомагана от С. Donnelly, BL,
- за полското правителство, от В. Majczyna, А. Dalkowska, J. Sawicka и S. Żyrek, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от Р. Van Nuffel, J. Tomkin, К. Herrmann и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 ноември 2020 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 19, параграф 1 ДЕС, на член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и на Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“).
- 2 Преюдициалните запитвания са отправени във връзка с изпълнението в Нидерландия на две европейски заповеди за арест, издадени съответно по дело C-354/20 PPU — на 31 август 2015 г. от Sąd Okręgowy w Poznaniu (Районен съд Познан, Полша) за целите на наказателното преследване срещу L, и по дело C-412/20 PPU — на 26 май 2020 г. от Sąd Okręgowy w Sieradzu (Районен съд Шерадз, Полша) за целите на изтърпяване на наказание лишаване от свобода, наложено на Р.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображение 5, 6 и 10 от Рамково решение 2002/584 гласят следното:

„(5) Целта за превръщане на [Европейския съюз] в пространство на свобода, сигурност и правосъдие изисква премахване на екстрадицията между държавите членки и заместването ѝ със система за предаване между съдебните органи. Освен това въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. Преобладаващите до момента традиционни отношения на сътрудничество между държавите членки трябва да бъдат заменени от система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, обхващащи едновременно предварителни и окончателни решения в рамките на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

[...]

(10) Механизмът на европейската заповед за арест се основава на високо равнище на [Доверие] между държавите членки. Нейното прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване на един от принципите на държавите членки, посочени в член 6, параграф 1 от [ДЕС], [констатирано] от Съвета [на Европейския съюз] съгласно член 7, параграф 1 от [ДЕС] с посочените в член 7, параграф 2 от него последици“.

4 Член 1 от това рамково решение, озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“, гласи:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване от друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от [ДЕС]“.

5 Членове 3, 4 и 4а от посоченото рамково решение изброяват случаи, при които не се допуска изпълнение на европейска заповед за арест, и случаи, при които изпълнението ѝ може да бъде отказано.

- 6 Член 6 от същото рамково решение, озаглавен „Определяне на компетентните съдебни органи“, гласи:

„1. Издаващият съдебен орган е съдебният орган на държавата членка, издала европейската заповед за арест, компетентен да я издаде съгласно правото на тази държава.

2. Изпълняващият съдебен орган е съдебният орган на изпълняващата държава членка, който е компетентен да изпълни европейската заповед за арест съгласно правото на тази държава.

3. Всяка държава членка следва да уведоми генералния секретариат на Съвета за компетентните съдебни органи според своето законодателство“.

- 7 Съгласно член 15 от Рамково решение 2002/584, озаглавен „Решение за предаване“:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

Нидерландското право

- 8 Рамково решение 2002/584 е транспонирано в нидерландското право с Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Закон за транспониране на Рамковото решение на Съвета на Европейския съюз относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки на Европейския съюз) от 29 април 2004 г. (Stb. бр. 195, 2004 г.), изменен със Закон от 22 февруари 2017 г. (Stb. бр. 82, 2017 г.).

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Дело C-354/20 PPU

- 9 На 7 февруари 2020 г. officier van justitie (прокурор, Нидерландия) сезира Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) с искане да се произнесе по изпълнението на европейска заповед за арест, издадена на 31 август 2015 г. от Sąd Rejonowy w Poznaniu (Районен съд Познан, Полша).
- 10 Тази европейска заповед за арест е за задържането и предаването на L, полски гражданин без местожителство или постоянно пребиваване в Нидерландия, за целите на наказателно преследване за трафик на наркотици и притежаване на фалшив документ за самоличност.
- 11 Запитващата юрисдикция разглежда искането за изпълнение на посочената европейска заповед за арест в открито заседание на 10 март 2020 г. На 24 март същата година тя издава междинно решение за спиране на производството, за да даде възможност на L и на прокуратурата да представят писмени становища относно актуалните събития в Полша, свързани с

върховенството на закона, както и относно евентуалните последици от тези събития върху задълженията на тази юрисдикция, произтичащи от решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

- 12 На 12 юни 2020 г. в открито заседание, проведено след представяне на становищата на L и прокуратурата, запитващата юрисдикция издава ново междинно решение, с което приканва прокуратурата да постави допълнителни въпроси на издаващия разглежданата европейска заповед за арест съдебен орган. На 25 юни и на 7 юли същата година последният отговаря на поставените въпроси, с изключение на тези, които се отнасят до Sąd Najwyższy (Izba Dyscyplinarna) (Върховен съд, дисциплинарна колегия, Полша), във връзка с които отбелязва, че запитващата юрисдикция следва да се обърне направо към Sąd Najwyższy (Върховен съд).
- 13 По искане на запитващата юрисдикция прокуратурата отново отправя до издаващия разглежданата европейска заповед за арест съдебен орган въпрос относно Sąd Najwyższy (Върховен съд), а чрез посредничеството на Евроюст — и на самия Sąd Najwyższy, но не получава отговор.
- 14 Запитващата юрисдикция се позовава на няколко актуални събития, с оглед на които изпитва съмнения относно независимостта на съдебната власт в Полша, сред които:
 - решения от 19 ноември 2019 г., A. K. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд) (C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982) и от 26 март 2020 г., Miasto Łowicz и Prokurator Generalny (C-558/18 и C-563/18, EU:C:2020:234),
 - решение на Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Върховен съд, колегия по трудови и социалноосигурителни спорове) от 5 декември 2019 г., в което, произнасяйки се по спора, по който е отправено преюдициалното запитване по дело C-585/18, този съд постановява, че в настоящия си състав Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша) не е безпристрастен и независим от законодателната и изпълнителната власт орган,
 - искът за установяване на неизпълнение на задължения, предявен от Европейската комисия срещу Република Полша (дело C-791/19), както и определение на Съда от 8 април 2020 г., Комисия/Полша (C-791/19 R, EU:C:2020:277),
 - приемането на 20 декември 2019 г. от Република Полша на нов закон за съдебната система, влязъл в сила на 14 февруари 2020 г., станало причина на 29 април същата година Комисията да започне производство за установяване на нарушение, като изпраща на тази държава членка официално уведомително писмо относно този нов закон,
 - проведеното на 9 юни 2020 г. заседание пред Sąd Najwyższy (Izba Dyscyplinarna) (Върховен съд, дисциплинарна колегия) относно снемането на наказателния имунитет на полски съдия и постановяването на решение на същата дата.
- 15 Въз основа по-специално на тези нови обстоятелства запитващата юрисдикция счита, че независимостта на полските съдилища, включително на съда, издал разглежданата в главното производство европейска заповед за арест, не е гарантирана. Всъщност според запитващата юрисдикция има опасност срещу полските съдии да бъде образувано дисциплинарно производство пред орган, чиято независимост не е гарантирана, особено ако тези съдии проверят дали съдия или юрисдикция отговаря на изискваните от правото на Съюза гаранции за независимост.

- 16 Според запитващата юрисдикция, на първо място, се поставя въпросът дали правото на Съюза допуска изпълняващият съдебен орган да изпълни европейска заповед за арест, издадена от издаващ съдебен орган, чиято независимост вече не е гарантирана, поради събития, настъпили след издаването на тази заповед за арест.
- 17 В това отношение запитващата юрисдикция счита, че от решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 74) следва, че макар органът, който е издал европейска заповед за арест, да е съдия или юрисдикция, той трябва да може да предостави на изпълняващия съдебен орган сигурността, че действа независимо при упражняване на функциите си, свързани с издаването на такава заповед за арест. Освен това според запитващата юрисдикция юрисдикция, която е издала европейска заповед за арест, трябва да продължи да отговаря на това изискване дори след издаването на тази заповед за арест, тъй като може да се наложи да изпълнява задачи, неразделно свързани с издаването на европейска заповед за арест, като предоставянето на допълваща или допълнителна информация по смисъла на член 15, параграфи 2 и 3 от Рамково решение 2002/584 или на гаранция относно условията на задържане или приемане на предаваното лице. Въпросът обаче дали изпълняващият съдебен орган трябва да изпълни европейска заповед за арест, издадена от издаващ съдебен орган, който вече не отговаря на изискванията за ефективна съдебна защита, все още не бил разглеждан от Съда.
- 18 На второ място, в случай че първият преюдициален въпрос получи отрицателен отговор, запитващата юрисдикция отбелязва, че актуалните събития, посочени в точка 14 от настоящото решение, показват, че съществуват системни и общи недостатъци във връзка с независимостта на полската правосъдна система, поради което правото на независим съд вече не е гарантирано на нито едно лице, което е длъжно да се яви пред полски съд. При това положение възниквал въпросът дали подобна констатация сама по себе си е достатъчна, за да обоснове отказа да се изпълни европейска заповед за арест, без да е необходимо да се разглежда личното положение на лицето, срещу което е издадена такава заповед за арест, както се изисква в решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 79).
- 19 Според запитващата юрисдикция на този въпрос трябва да се отговори утвърдително, независимо от това решение, което всъщност не се отнасяло до случаите, в които свързаните с независимостта на съдебната власт системни и общи недостатъци са такива, че законодателството на издаващата държава членка вече не гарантира тази независимост.
- 20 На трето място, в случай че на втория въпрос бъде даден отрицателен отговор, запитващата юрисдикция отбелязва, че макар поставеният на съдебния орган, който е издал разглежданата в главното производство европейска заповед за арест, въпрос относно Sąd Najwyższy (Izba Dyscyplinarna) (Върховен съд, дисциплинарна колегия) да е останал без отговор, тя знае от други източници, че този съд е продължил да се произнася по дела, засягащи полски съдии, дори след приемането на определение на Съда от 8 април 2020 г., Комисия/Полша (C-791/19 R, EU:C:2020:277). При тези условия запитващата юрисдикция иска да се установи дали тази констатация е достатъчна, за да се приеме, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест като разглежданото в главното производство, ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес, въпреки че личното му положение, естеството на правонарушението, за което то е наказателно преследвано, и фактическият контекст в основата на издаването на заповедта за арест не позволяват да се презумира, че изпълнителната или законодателната власт ще упражняват натиск върху юрисдикциите на издаващата държава членка, за да повлияят върху образуването срещу това лице наказателно производство. Тя счита, че на този въпрос следва да се отговори утвърдително.

21 При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Недопустимо ли е съгласно Рамково решение [2002/584], член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и/или член 47, втора алинея от Хартата изпълняващият съдебен орган да изпълни издадената от съд [европейска заповед за арест], когато след издаването на тази [европейска заповед за арест] националните правни разпоредби на издаващата държава членка са изменени в такъв смисъл, че съдът вече не отговаря на изискванията за ефективна съдебна защита или за ефективна защита, тъй като тези правни разпоредби вече не гарантират неговата независимост?
- 2) Недопустимо ли е съгласно Рамково решение [2002/584] и член 47, втора алинея от Хартата изпълняващият съдебен орган да изпълни [европейска заповед за арест], когато е установил, че в издаващата държава членка за всяко заподозряно лице — а следователно и за издирваното лице — независимо от компетентните да разглеждат производствата срещу издирваното лице юрисдикции на тази държава членка, от личното му положение, естеството на правонарушението, за което то е наказателно преследвано, и от фактическия контекст в основата на [европейската заповед за арест] е налице реален риск от нарушаване на основното му право на независим съд, поради обстоятелството че юрисдикциите в издаващата държава членка вече не са независими поради системни и общи недостатъци?
- 3) Недопустимо ли е съгласно Рамково решение [2002/584] и член 47, втора алинея от Хартата изпълняващият съдебен орган да изпълни [европейска заповед за арест], когато е установил, че:
 - в издаващата държава членка за всяко заподозряно лице съществува реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес поради системните и общи недостатъци във връзка с независимостта на правосъдната система на въпросната държава членка,
 - като поради това тези системни и общи недостатъци не само могат да засегнат юрисдикциите на тази държава членка, компетентни да разглеждат производствата срещу издирваното лице, но и действително ги засягат, и
 - следователно съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че издирваното лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на основното му право на независим съд и по този начин ще се засегне същественото съдържание на основното му право на справедлив съдебен процес,

въпреки че независимо от тези системни и общи недостатъци издирваното лице не е изразило конкретни опасения и независимо от тези системни и общи недостатъци личното му положение, естеството на правонарушението, за което то е наказателно преследвано, и фактическият контекст в основата на [европейската заповед за арест] не пораждат опасения, че изпълнителната и/или законодателната власт ще упражняват конкретен натиск или ще окажат влияние в рамките на съответното наказателно производство?“.

Дело C-412/20 PPU

22 На 23 юни 2020 г. прокуратурата сезира Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) с искане да се произнесе по изпълнението на европейска заповед за арест, издадена на 26 май 2020 г. от Sąd Okręgowy w Sieradzu (Окръжен съд Шерадз, Полша).

- 23 Тази европейска заповед за арест е за задържането и предаването на Р с цел да изтърпи остатъка от наказание лишаване от свобода, наложено с присъда от 18 юли 2019 г. на Sąd rejonowy w Wieluniu (Районен съд Велюн, Полша). Запитващата юрисдикция посочва, че Р е бил осъден за няколко случая на заплахи и нанасяне на телесна повреда, като е извършил деянията в срок от пет години, след като е изтърпял наказание лишаване от свобода от най-малко 6 месеца за аналогични престъпления.
- 24 Запитващата юрисдикция се позовава на мотивите, изложени в преюдициалното запитване, предмет на дело C-354/20 PPU. Тя уточнява, че според нея юрисдикция, която издава европейска заповед за арест, трябва да отговаря на необходимите за осигуряването на ефективна съдебна защита условия както когато предаването на издирваното лице е поискано с цел наказателно преследване, така и когато е поискано с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода. Тя добавя, че по дело C-412/20 PPU разглежданата в главното производство европейска заповед за арест е издадена след актуалните събития, посочени в точка 14 от настоящото решение.
- 25 При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Недопустимо ли е съгласно Рамково решение [2002/584], член 19, параграф 1, втора алинея от [ДЕС] и/или член 47, втора алинея от [Хартата] изпълняващият съдебен орган да изпълни издадената от съд европейска заповед за арест, ако този съд не отговаря на изискванията за ефективна съдебна защита и още към момента на издаването на европейската заповед за арест не е отговарял на тези изисквания, тъй като законодателството на издаващата държава членка не гарантира независимостта на този съд и не я е гарантирало още към момента на издаване на европейската заповед за арест?“.

Производството пред Съда

- 26 Запитващата юрисдикция е поискала прилагане на спешното преюдициално производство по член 107 от Процедурния правилник на Съда. В подкрепа на исканията си тя се позовава на обстоятелството, че понастоящем както L, така и Р са лишени от свобода.
- 27 На първо място, следва да се отбележи, че настоящите преюдициални запитвания се отнасят по-специално до тълкуването на Рамково решение 2002/584, което спада към областите, посочени в дял V, част трета от Договора за функционирането на ЕС, отнасящ се до пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Следователно те могат да се разгледат по реда на спешното преюдициално производство.
- 28 На второ място, съгласно практиката на Съда трябва да се вземе предвид обстоятелството, че понастоящем заинтересованото лице в главното производство не е на свобода и че продължаването на срока на задържането му зависи от изхода на спора в главното производство (решение от 27 май 2019 г., OG и PI (прокуратури на Любек и Цвикау), C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 38 и цитираната съдебна практика).
- 29 Според предоставените от запитващата юрисдикция разяснения обаче наложената на L мярка задържане е разпоредена във връзка с изпълнението на издадената срещу заинтересованото лице европейска заповед за арест. Що се отнася до Р, макар да посочва, че при изпращането до Съда на преюдициалното запитване по дело C-412/20 PPU той все още е задържан в изпълнение на наказание лишаване от свобода, наложено от нидерландска юрисдикция, запитващата юрисдикция все пак уточнява, че срокът на задържането изтича на 20 октомври 2020 г. и че считано от следващия ден, Р ще бъде задържан за целите на изпълнението на издадената срещу него европейска заповед за арест.

- 30 При тези обстоятелства по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат четвърти състав на Съда решава съответно на 12 август и 10 септември 2020 г. да уважи исканията на запитващата юрисдикция за разглеждане на настоящите преюдициални запитвания по реда на спешното преюдициално производство.
- 31 Освен това той решава да поиска от Съда да преразпредели дела C-354/20 PPU и C-412/20 PPU на голям състав.
- 32 С решение на Съда от 15 септември 2020 г. дела C-354/20 PPU и C-412/20 PPU са съединени за целите на устната фаза на производството и на съдебното решение предвид връзката между тях.

По преюдициалните въпроси

- 33 С въпросите си по тези две дела, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 6, параграф 1 и член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата заповедта за арест държава членка, които са съществували към момента на издаването ѝ или са възникнали след него, този орган може да отрече качеството „издаващ съдебен орган“ на юрисдикцията, издала посочената заповед за арест, и може да презумира, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че ако бъде предадено на последната държава членка, това лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата, без да извърши конкретна и точна преценка, при която да се вземат предвид по-специално личното положение на въпросното лице, естеството на разглежданото правонарушение и фактическият контекст на издаването на заповедта.
- 34 За да се отговори на поставените въпроси, на първо място, следва да се определи дали член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че изпълняващият съдебен орган може да откаже да признае качеството „издаващ съдебен орган“ по смисъла на тази разпоредба на юрисдикцията, издала европейска заповед за арест, само защото разполага с данни за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, които са съществували към момента на издаването на заповедта или са възникнали след това издаване.
- 35 В това отношение е важно да се припомни, че както принципът на взаимно доверие между държавите членки, така и принципът на взаимно признаване, който самият се опира на реципрочното доверие между последните, имат основно значение в правото на Съюза, тъй като позволяват създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права (становище 2/13 от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 191 и решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау), C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 43).
- 36 Що се отнася по-специално до Рамково решение 2002/584, от съображение 6 от него следва, че въведената с това решение европейска заповед за арест „е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество“. Както отбелязва Съдът, този принцип намира приложение в член 1, параграф 2 от посоченото рамково решение, който прогласява правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска

заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на същото това рамково решение (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 41).

- 37 От това следва, че изпълняващите съдебни органи по принцип могат да откажат да изпълнят такава заповед само в предвидените в Рамково решение 2002/584 изчерпателно изброени случаи на отказ за изпълнение и че за изпълнението на европейската заповед за арест не могат да се поставят други условия освен изчерпателно уредените в член 5 от това рамково решение. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът същата да бъде изпълнена, е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 41 и цитираната съдебна практика).
- 38 Принципът на взаимно признаване предполага обаче, че единствено европейските заповеди за арест по смисъла на член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 трябва да бъдат изпълнявани в съответствие с разпоредбите на това решение, което изисква такава заповед за арест, квалифицирана в тази разпоредба като „съдебно решение“, да е издадена от „съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от посоченото рамково решение (решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау), C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 46 и цитираната съдебна практика). Последното понятие предполага, че съответният орган действа независимо при упражняване на функциите си, свързани с издаването на европейска заповед за арест (вж. в този смисъл решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау), C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 74 и 88).
- 39 В това отношение е важно да се припомни, че изискването за независимост на съдиите спада към същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес, което има кардинално значение като гарант за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, по-конкретно на ценността правова държава (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 48).
- 40 При тези обстоятелства, за да гарантира пълното прилагане на принципите на взаимно доверие и взаимно признаване, които са в основата на функционирането на установения с Рамково решение 2002/584 механизъм на европейската заповед за арест, всяка държава членка трябва да осигури под контрола на Съда запазването на независимостта на съдебната си власт, като се въздържа от всякакви мерки, които могат да я засегнат.
- 41 Въпреки това изпълняващият съдебен орган, който разполага с данни за системни или общи недостатъци, свързани с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, които са съществували към момента на издаването на съответната европейска заповед за арест или са възникнали след издаването ѝ, не може да отрече качеството „издаващ съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 на всеки съдия и на всяка юрисдикция на тази държава членка, който по естеството си действа напълно независимо от изпълнителната власт.
- 42 Всъщност наличието на такива недостатъци не оказва непременно влияние върху всяко решение, което юрисдикциите на посочената държава членка могат да постановят във всеки конкретен случай.
- 43 Обратното тълкуване би довело до по-широко приложение на ограниченията, които могат да се налагат по отношение на принципите на взаимно доверие и признаване, и извън случаите на „изключителни обстоятелства“ по смисъла на съдебната практика, припомнена в точка 35 от

настоящото решение, с което общо да се изключи прилагането на тези принципи в контекста на европейски заповеди за арест, издадени от юрисдикциите на държавата членка, засегната от тези недостатъци.

- 44 Освен това то би означавало, че никоя юрисдикция на тази държава членка няма да може повече да се счита за „юрисдикция“ за целите на прилагането на други разпоредби от правото на Съюза, и по-специално на член 267 ДФЕС (вж. в това отношение решение от 27 февруари 2018 г., *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, т. 38 и 43).
- 45 Изводите, направени в посоченото от запитващата юрисдикция решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), не могат да поставят под въпрос изложените по-горе съображения.
- 46 Всъщност в това решение Съдът най-напред припомня, че изразът „съдебен орган“, съдържащ се в член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/548, не обозначава единствено съдиите или юрисдикциите на дадена държава членка, а трябва да се разбира като обозначаващ по-общо органите, участващи в наказателното правораздаване на тази държава членка, за разлика по-специално от министерствата или полицейските служби, които принадлежат към изпълнителната власт (решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 50).
- 47 По-нататък Съдът приема, че издаващият съдебен орган трябва да може да предостави на изпълняващия съдебен орган сигурността, че с оглед на предоставените от правния ред на издаващата държава членка гаранции той действа независимо при упражняване на функциите му, свързани с издаването на европейска заповед за арест. Той уточнява, че тази независимост изисква да съществуват собствени устройствени и организационни правила, които да гарантират, че при приемането на решение за издаване на такава заповед за арест издаващият съдебен орган не е изложен на какъвто и да било риск по-специално да му бъдат дадени конкретни указания от страна на изпълнителната власт (решение от 27 май 2019 г., OG и PI (прокуратури на Любек и Цвикау), C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 74).
- 48 Така Съдът е постановил, че прокуратурите по делата, по които е постановено това решение, не отговарят на изискването за независимост, присъщо на понятието „издаващ съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, не въз основа на доказателства за съществуването на системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на държавата членка, към която принадлежат тези прокуратури, а на устройствени и организационни правила, приети от тази държава членка въз основа на нейната процесуална автономия, които поставят посочените прокуратури в законоустановено отношение на подчинение на изпълнителната власт и така ги излага на риска да получават конкретни разпореждания или указания от тази власт при приемането на решение, свързано с издаването на европейска заповед за арест.
- 49 В един правов Съюз обаче изискването за независимост на юрисдикциите изключва възможността те да бъдат йерархично обвързани или да са подчинени на когото и да било и да могат да получават нареждания или инструкции от какъвто и да било вид (вж. в този смисъл решения от 27 февруари 2018 г., *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, т. 44, от 25 юли 2018 г., *Minister for Justice and Equality* (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 63 и от 21 януари 2020 г., *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, т. 57).
- 50 При тези обстоятелства от решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) не може да се направи извод, че системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, колкото и сериозни да са те, сами по себе си са достатъчни, за да позволят на

изпълняващия съдебен орган да приеме, че всички съдилища на тази държава членка не попадат в понятието „издаващ съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Рамково решение 2002/584.

- 51 На второ място, следва да се определи дали член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни за реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата, поради системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, той може да презумира, че съществуват сериозни основания да се счита, че това лице ще бъде изложено на подобен риск, ако бъде предадено на последната държава членка, без да извършва конкретна и точна преценка, при която да вземе предвид по-специално личното положение на въпросното лице, естеството на разглежданото правонарушение и фактическия контекст на издаването на заповедта.
- 52 В това отношение следва да се припомни, че в решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 79) Съдът постановява, че член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който следва да вземе решение относно предаването на лице, за което е издадена европейска заповед за арест за целите на наказателно преследване, разполага с данни, като посочените в мотивирано предложение на Комисията, прието на основание член 7, параграф 1 ДЕС, които са от естество да докажат съществуването на реален риск от нарушение на гарантираното с член 47, втора алинея от Хартата основно право на справедлив съдебен процес, поради системни или общи недостатъци, свързани с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, този орган трябва да направи конкретна и точна преценка дали с оглед на личното положение на това лице, на естеството на правонарушението, за което същото е наказателно преследвано, и на фактическия контекст на издаването на европейската заповед за арест и с оглед на данните, предоставени от тази държава членка на основание член 15, параграф 2 от това рамково решение, има сериозни и потвърдени основания да се счита, че посоченото лице ще бъде изложено на подобен риск, ако бъде предадено на последната държава членка.
- 53 От това следва, че възможността да се откаже изпълнението на европейска заповед за арест въз основа на член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, както е тълкуван в това решение, предполага извършването на преценка на два етапа.
- 54 В рамките на първия етап съдебният орган, изпълняващ въпросната европейска заповед за арест, трябва да определи дали съществуват обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни, доказващи наличието на реален риск от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата, поради системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 61).
- 55 В рамките на втория етап този орган трябва да направи конкретна и точна преценка до каква степен тези недостатъци могат да окажат влияние на равнището на юрисдикциите на тази държава членка, които са компетентни да проведат приложимите към издирваното лице производства, и дали с оглед на личното положение на това лице, на естеството на правонарушението, за което същото е наказателно преследвано, и на фактическия контекст на издаването на европейската заповед за арест и с оглед на данните, евентуално предоставени от издаващата държава членка на основание член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, има сериозни и потвърдени основания да се счита, че посоченото лице ще бъде изложено на

подобен риск, ако бъде предадено на последната държава членка (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 74—77).

- 56 Следва да се подчертае, че както бе припомнено в точки 53—55 от настоящото решение, двата етапа на тази преценка предполагат извършването на анализ на получената информация въз основа на различни критерии, така че тези етапи не бива да се смесват.
- 57 В това отношение е важно да се припомни, че както следва от съображение 10 от Рамково решение 2002/584, прилагането на механизма на европейската заповед за арест може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване от една от държавите членки на принципите, прогласени в член 2 ДЕС, сред които този на правовата държава, констатирано от Европейския съвет съгласно член 7, параграф 2 ДЕС, с посочените в член 7, параграф 3 от него последици.
- 58 Така Съдът е постановил, че само при наличието на решение на Европейския съвет като посоченото в предходната точка, последвано от спирането от Съвета спрямо съответната държава членка на прилагането на Рамково решение 2002/584, изпълняващият съдебен орган би бил длъжен автоматично да отказва изпълнението на всяка европейска заповед за арест, издадена от тази държава членка, без да трябва да извършва каквато и да е конкретна преценка на реалния риск за съответното лице от накърняване на същественото съдържание на неговото основно право на справедлив съдебен процес (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 72).
- 59 Да се приеме обаче, че системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка, колкото и сериозни да са те, позволяват да се презумира, че по отношение на лицето, срещу което е издадена европейска заповед за арест, съществуват сериозни и потвърдени основания да се смята, че това лице ще е изложено на реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес, ако бъде предадено на тази държава членка, което би обосновоало неизпълнението на тази заповед за арест, би довело до автоматичен отказ за изпълнение на всяка европейска заповед за арест, издадена от посочената държава членка, а оттам и до това фактическо спиране на прилагането на механизма на европейската заповед на арест по отношение на същата държава членка, без Европейският съвет и Съветът да са приели решенията, посочени в предходната точка.
- 60 Следователно при липсата на такива решения, макар констатацията от изпълняващия европейска заповед за арест съдебен орган на обстоятелства, свидетелстващи за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на издаващата държава членка или за задълбочаването на такива недостатъци, да трябва да подтикне този орган да проявява строгост, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 76 от заключението си, той все пак не може да се задоволи само с тази констатация и да не извърши втория етап от припомнената в точки 53—55 от настоящото решение преценка.
- 61 Всъщност в рамките на втория етап този орган трябва да прецени, с оглед на такова евентуално задълбочаване, дали предвид личното положение на лицето, чието предаване се иска със съответната европейска заповед за арест, естеството на правонарушението, за което то е наказателно преследвано, и фактическия контекст на издаването на европейската заповед за арест, като например изявления на публични органи, които могат да окажат влияние върху разрешаването на конкретен случай, и предвид информацията, която му е била предоставена от издаващия съдебен орган на основание член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че ако бъде предадено на издаващата държава членка, това лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на правото му на справедлив съдебен процес. Ако случаят е такъв, изпълняващият съдебен орган трябва да се въздържа съгласно член 1, параграф 3 от това рамково решение да изпълни

съответната европейска заповед за арест. В противен случай той трябва да пристъпи към изпълнението на последната в съответствие с принципното задължение, установено в член 1, параграф 2 от посоченото рамково решение.

- 62 В това отношение следва да се добави и че механизмът на европейската заповед за арест цели по-специално да се бори срещу безнаказаността на издирвано лице, което се намира на територия, различна от територията, на която се твърди, че е извършило престъпление (вж. в този смисъл решение от 6 декември 2018 г., ИК (Изпълнение на допълнително наказание), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, т. 39).
- 63 Тази цел не допуска член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 да се тълкува в смисъл, че наличието или задълбочаването на системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в държава членка е достатъчно само по себе си, за да обоснове отказа за изпълнение на европейска заповед за арест, издадена от съдебен орган на тази държава членка.
- 64 Всъщност при такова тълкуване би бил висок рискът от безнаказаност на лицата, които се опитват да избегнат правосъдие, след като са били осъдени или заподозрени в извършване на престъпление, въпреки че не са налице обстоятелства, свързани с личното положение на тези лица, които позволяват да се приеме, че те ще бъдат изложени на реален риск от нарушаване на основното им право на справедлив съдебен процес, ако бъдат предадени на издаващата европейската заповед за арест държава членка.
- 65 Що се отнася до въпроса дали изпълняващият съдебен орган трябва евентуално да вземе предвид системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, които са възникнали след издаването на европейската заповед за арест, чието изпълнение се иска, следва да се припомни, че съгласно член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 европейската заповед за арест може да бъде издадена от държава членка за задържане и предаване от друга държава членка на издирвано лице както с цел наказателно преследване, така и с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.
- 66 В хипотезата на европейска заповед за арест, издадена от държава членка за предаването на издирвано лице с цел наказателно преследване като разглежданата в главното производство по дело C-354/20 PPU, изпълняващият съдебен орган трябва да направи конкретна и точна преценка дали при конкретните обстоятелства по случая има сериозни и потвърдени основания, които позволяват да се приеме, че след предаването това лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на основното му право на справедлив съдебен процес, и за тази цел по-специално да проучи в каква степен системните или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт на тази държава членка могат да окажат влияние на равнището на юрисдикциите на тази държава, които са компетентни да проведат приложимите към издирваното лице производства (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 68 и 74). Следователно тази преценка предполага да се вземе предвид отражението на подобни недостатъци, които биха възникнали след издаването на съответната европейска заповед за арест.
- 67 Такъв ще е случаят и в хипотезата на европейска заповед за арест, издадена от държава членка за предаването на издирвано лице с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, когато след евентуалното му предаване срещу това лице ще бъде образувано ново съдебно производство, евентуално поради подаването на жалба относно изпълнението на това наказание лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане, или срещу съдебния акт, чието изпълнение е предмет на европейската заповед за арест.

- 68 Във втората хипотеза обаче изпълняващият съдебен орган трябва също така да провери с оглед конкретните обстоятелства по случая до каква степен системните или общите недостатъци, съществували в издаващата държава членка към момента на издаване на европейската заповед за арест, са засегнали независимостта на юрисдикцията на тази държава членка, постановила наказанието лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане, за чието изпълнение е издадена европейската заповед за арест.
- 69 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 6, параграф 1 и член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата заповедта за арест държава членка, които са съществували към момента на издаването ѝ или са възникнали след това издаване, този орган не може да отрече качеството „издаващ съдебен орган“ на юрисдикцията, издала посочената заповед за арест, и не може да презумира, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че ако бъде предадено на последната държава членка, това лице ще бъде изложено на реален риск от нарушаване на основното му правото на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата, без да извърши конкретна и точна преценка, при която да се вземат предвид по-специално личното положение на въпросното лице, естеството на разглежданото правонарушение и фактическият контекст на издаването на заповедта, като например изявленията на публични органи, които могат да окажат влияние върху разрешаването на конкретен случай.

По съдебните разноски

- 70 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 6, параграф 1 и член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изпълняващият съдебен орган, който трябва да вземе решение за предаване на лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест, разполага с данни за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата заповедта за арест държава членка, които са съществували към момента на издаването ѝ или са възникнали след това издаване, този орган не може да отрече качеството „издаващ съдебен орган“ на юрисдикцията, издала посочената заповед за арест, и не може да презумира, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се счита, че ако бъде предадено на последната държава членка, това лице ще бъде изложено на реален риск от нарушение на основното му правото на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата, без да извърши конкретна и точна преценка, при която да се вземат предвид по-специално личното положение на въпросното лице, естеството на разглежданото правонарушение и фактическият контекст на издаването на заповедта, като например изявленията на публични органи, които могат да окажат влияние върху разрешаването на конкретен случай.

Подписи